

Pompeu Gener, un gran oblidat?

11/2012 - **Art i Història**. Pompeu Gener i Babot (1848-1920), periodista, assaigista i dramaturg, ha estat poc tractat en els estudis sobre el panorama català de finals de segle XIX i principis del XX. La tesi doctoral de Xavier Vall i Ontiveros es proposa desfer aquest greuge amb un estudi amb dues vessants molt clares. Per una banda, intenta abordar les concepcions nacionalistes de Gener, que tenien un clar component regeneracionista, i, per l'altre, aquest treball vol posar el punt de mira en les tesis intel·lectualment elitistes de Gener.

Pompeu Gener i Babot.

Aquesta tesi doctoral es centra en l'estudi del pensament de Pompeu Gener (1848-1920), partint especialment de dos centres principals d'interès: les seves concepcions al voltant de la qüestió nacional, de tarannà regeneracionista, i les seves tesis intel·lectualment elitistes.

Pompeu Gener és un dels grans oblidats en el panorama intel·lectual català de finals de segle XIX i principis del XX. Molt ben relacionat amb els cercles intel·lectuals i científics francesos i amb els ambients artístics finiseculars, introductor a Catalunya i Espanya dels corrents de pensament positivistes i vitalistes, la seva influència en el modernisme –sobretot com a divulgador i transmissor d'idees- és remarcable. Tanmateix, la imatge del personatge ha romàs associada a la bohèmia i a la disbauxa artística del tombant de segle, sent descartada a priori qualsevol valoració del seu pensament.

Partint de la constatació d'aquest descrèdit, a la primera part de la tesi s'ha traçat una biografia intel·lectual de Pompeu Gener, realitzant una aproximació al seu pensament, relacionant aquest amb els diferents corrents teòrics i estètics de finals del segle XIX, i valorant la importància relativa del personatge a través de l'anàlisi de les seves interaccions amb la intel·lectualitat del moment.

Pompeu Gener per Ramon Casas.

La segona part de la tesi es centra en l'estudi de les propostes de Pompeu Gener al voltant de la qüestió nacional, situant-les en el context de la codificació del llenguatge catalanista i del regeneracionisme finiseculars. En els seus textos descobrim un catalanisme connectat amb les teories evolucionistes i vitalistes -desvinculat doncs d'una legitimació metafísica o contractual de la nació-, però també l'espectre de les idees racistes i etnicistes.

Finalment, la tercera part es centra en l'estudi de les propostes intel·lectualistes de l'autor, a partir de les quals, en oposició a les inèrcies plutocràtiques de la societat capitalista, pretén construir la possibilitat teòrica d'una societat dominada pel pensament, la ciència i l'art. L'intel·lectualisme de Pompeu Gener reprèn un cert elitisme positivista i una certa estètica romàntica del geni que travessa el segle XIX com a reacció a la incipient societat de masses; però, sobretot, connecta amb una lectura aristocratitzant del superhome nietzschianà.

L'anàlisi del pensament de Pompeu Gener s'emmarca en una panoràmica de les relacions de la intel·lectualitat amb el poder. La relativa autonomia de l'intel·lectual modernista es veu truncada amb el progressiu creixement del catalanisme conservador i amb el tomb que suposa l'hegemonia noucentista a partir de 1906: el triomf d'un model caracteritzat per la subjecció ideològica i institucional, per la integració del regeneracionisme intel·lectual en una codificació nacionalista de paràmetres inequívocament burgesos i d'ordre. Elucidar fins a quin punt les propostes de Gener preludeaven aquesta submissió o bé s'hi oposaven és l'objectiu d'aquesta tesi.

Xavier Vall i Ontiveros

Departament d'Història Moderna i Contemporània

Tesi doctoral: "Pompeu Gener i el nacionalisme regeneracionista (1887-1906): la intel·lectualitat, la nació i el poder a Catalunya".